

Transportafstandens betydning for placering af FGU-skoler

I dette notat gennemgås en række faktorer, som skal tages i betragtning i forbindelse med kommunernes forslag til institutionernes dækningsområder og placering af FGU-skoler.

Indhold

1. Aftalens tekst om placering af institutioner	2
2. Regler og retningslinjer for andre uddannelsesområder	4
3. De unges valg af transportmiddel til ungdomsuddannelser	5
4. Demografisk udvikling	6
Kilder	7

1. Aftalens tekst om placering af institutioner

”De strukturelle rammer for FGU bør indrettes efter de unge – og ikke omvendt.

Adgang til gode uddannelsesmuligheder er vigtig for, at man kan bo og leve i hele Danmark. Den geografiske nærhed til skoler og uddannelses tilbud kan betyde meget for sammenhængskraften og bosætningen i yderområderne og på øerne, mens afstand og manglende tilgængelighed kan være en barriere for, at flere unge i yderområderne og på øerne tager en uddannelse. Den geografiske nærhed til en skole er også central for regeringens målsætning om vækst og udvikling i hele Danmark.

Institutionerne skal huse FGU, som samler og forbedrer de eksisterende forberedende tilbud, således at der bygges videre på de nuværende tilbuds viden, erfaringer og pædagogik, ligesom ansatte og eksisterende bygninger, herunder særligt fra produktionsskolerne, vil være grundpillen i de nye FGU-institutioner.

Institutionsmodel og ledelse

Aftalepartierne er enige om, at undervisningsministeren efter en lokal proces opretter de nye institutioner som statsligt selvejende institutioner og godkender vedtægterne. Der oprettes i omegnen af 90 skoler, som organiseres i de selvejende institutioner, der antalsmæssigt udgør op imod en tredjedel af det samlede antal skoler.”

”Proces for oprettelse af institutioner og skoler

Aftalepartierne er enige om, at den lokale forankring sikres ved, at kommunerne (KKR) under inddragelse af eksisterende institutioner på det forberedende område samt for ungdomsuddannelserne og under hensyn til nedenstående rammer stiller forslag til dækningsområder og placering af skoler. Det præcise antal institutioner og skoler fastlægges på baggrund af den lokale proces.

Aftalepartierne har en forventning om, at den lokale proces tager udgangspunkt i én skole pr. kommune, dog flere skoler i de større kommuner og ingen skoler i kommuner, hvor der ikke er tilstrækkeligt elevgrund-lag. Aftalepartierne forventer, at den lokale proces ender med i omegnen af 90 skoler.

Det er centralt for de unges mulighed for at påbegynde og gennemføre FGU, at skolerne er placeret i geografisk nærhed til den unge. De lokale forslag til placering af skoler skal derfor sikre en geografisk dækning af skoler, som i udgangspunktet ikke må være ringere end dækningen af produktionsskoletilbuddet i dag under hensyn til bl.a. de lokale transportforhold og den konkrete afstand mellem bopæl, herunder evt. ungdomsbolig eller lignende, og skole, så eleverne har gode muligheder for at følge undervisningen.

Hensynet til en bred geografisk dækning skal i den lokale proces afvejes med hensynet til opfyldelse af kravene, som stilles til FGU-institutioner og -skoler.

Skolerne kan have for få elever til at kunne sikre fleksibilitet i uddannelsen og et fagligt bæredygtigt niveau, og for mange elever til, at målgruppen føler sig hjemme. Der skal i de lokale forslag sikres en balance mellem nærhed og faglig stabilitet. Skolerne skal i udgangspunktet indeholde alle tre spor af FGU. Der skal være et tilstrækkeligt elevgrundlag til at kunne sikre holdfællesskabet på de forskellige niveauer på de tre spor.

De lokale forslag til placering af skolerne skal tage udgangspunkt i brug af de eksisterende bygninger fra produktionsskoler, VUC m.fl. En skole kan ligge på flere matrikler. For hver enkelt elev skal det klare udgangspunkt være, at al undervisning modtages på én matrikel. En skole skal efter en overgangsperiode på fire år kunne opleves som et sammenhængende fagligt/pædagogisk skolemiljø, hvor eleverne kan deltage i fællesaktiviteter m.v. sammen. Af hensyn til både skolemiljøet og en samling af de tre spor på hver skole skal der efter overgangsperioden være en passende afstand mellem matriklerne, således at det bliver muligt for eleverne fra de forskellige matrikler at deltage i fx fællesaktiviteter sammen, og at en elev ikke får meget længere til skole ved evt. sporskifte. Der er ikke indlagt et afstandskriterium mellem skolerne, der er organiseret i en given institution.

Undervisningsministeren kan i særlige tilfælde, herunder for yderområder, godkende skoler, som ikke lever op til ovenstående krav, hvis det godtgøres, at skolen vil udgøre et samlet og bæredygtigt fagligt miljø med de nødvendige muligheder for, at eleverne kan skifte spor m.v.

Hver institution får et geografisk dækningsområde bestående af et antal kommuner. Institutionen har en udbudspligt i dækningsområdet og en pligt til at optage alle målgruppevurderede elever med hjemsted i dækningsområdet, dog sådan at elever kan ønske en anden institution.

Antallet af institutioner vil sikre en størrelse af institutioner, der muliggør en effektiv drift, herunder særligt de administrative funktioner, sikrer en faglig bredde, økonomisk bæredygtighed og samtidig et dækningsområde med et rimeligt antal kommuner, hvorfra der henvises elever.

Forslag til undervisningsministeren om dækningsområder og placering af skoler ud fra ovenstående rammer skal være modtaget ca. fire måneder efter den lokale proces igangsættes.

Aftalepartierne er enige om, at der udpeges en opmand, som på tilsvarende vis som under kommunalreformen kan bidrage med undersøgelser m.v. under den lokale proces med henblik på at sikre, at ovenstående kriterier så vidt muligt opfyldes. Opmanden inddrages i den lokale proces efter anmodning fra KKR. Opmanden vil skulle komme med en afrapportering om sine undersøgelser til undervisningsministeren.

Aftalepartierne er enige om, at undervisningsministeren på baggrund af forslagene om dækningsområder og placering af skoler opretter institutionerne efter drøftelse med aftalepartierne.”

2. Regler og retningslinjer for andre uddannelsesområder

For forberedende voksenundervisning (FVU) og ordblindeundervisning for voksne (OBU) gælder det, at VUC er ansvarlig for et tilstrækkeligt tilbud, således at det sikres, at alle, der er berettiget hertil, kan modtage FVU eller OBU inden for en rimelig geografisk afstand. Ved en rimelig geografisk afstand forstås, at tilbuddet skal være beliggende inden for 75 minutters befordringstid med nærmeste offentlige transportmiddel fra kursistens bopæl, medmindre tilbuddet ligger inden for en afstand på 30 km ad offentlig vej. I tilfælde, hvor særlige geografiske forhold gør sig gældende, kan Styrelsen for Undervisning og Kvalitet fravige denne bestemmelse.

For almen voksenuddannelse (avu), erhvervsgrunduddannelsen (egu), kombineret ungdomsuddannelse (KUU) og produktionsskoler er der ikke fastsat regler om en maksimal rejsetid til nærmeste uddannelsessted.

I tilfælde, hvor særlige geografiske forhold gør sig gældende, eller hvis nærmeste anden produktionsskole ikke er beliggende inden for en radius på 75 minutters befordringstid med offentlige befordringsmidler, kan undervisningsministeren fravige kravet om, at der kun ydes statstilskud til produktionsskoler, der har en aktivitet på mindst 20 årselever pr. år.

Det fremgår af lov om *befordringsrabat til uddannelsessøgende i ungdomsuddannelser m.v.*, at elever omfattet af denne lov kan søge om kilometerpenge, hvis man har særlig lang transport eller transporttid, eller hvis der ikke er offentlig transport mellem bopæl og uddannelsessted.

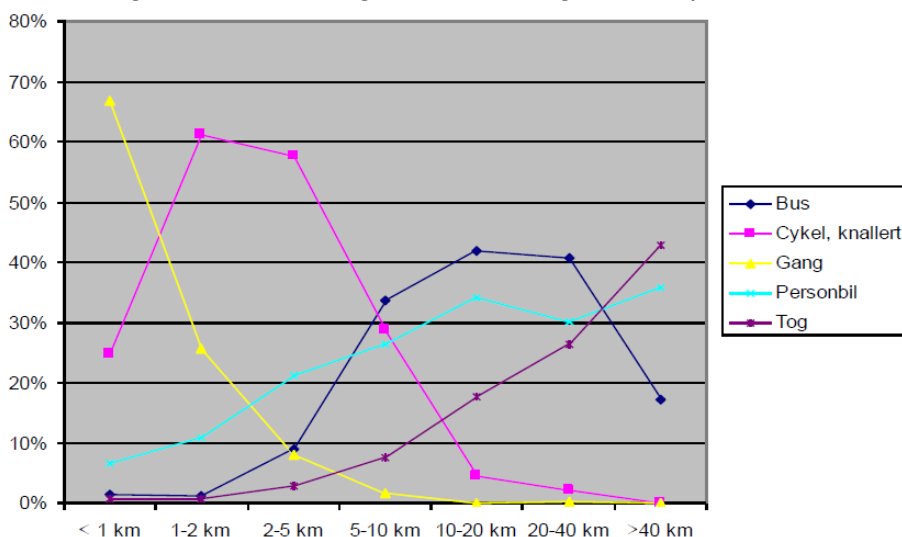
Eleven kan få kilometerpenge til den del af rejsen, der overstiger 24 km mellem bopæl og uddannelsessted tur/retur.

For optagelse på kostafdelinger og betaling for kost og logi ved institutioner for erhvervsrettet uddannelse gælder, at optagelse på kostafdelingen kan ske af elever, som modtager undervisning i henhold til lov om erhvervsuddannelser, hvis elevens bopæl ligger mere end 5 kvarteres transporttid fra det uddannelsessted, hvor eleven er optaget.

3. De unges valg af transportmiddel til ungdomsuddannelser¹

Der er en klar sammenhæng mellem afstand til ungdomsuddannelse og hvilke hovedtransportmidler eleverne benytter sig af. For afstande mellem ca. 1 og 10 km er cyklen generelt det væsentligste transportmiddel, og mellem ca. 10 km og 40 km er bussen generelt det væsentligste transportmiddel til at komme til og fra ungdomsuddannelser.

Sammenhæng mellem afstand til ungdomsuddannelse og hovedtransportmiddel

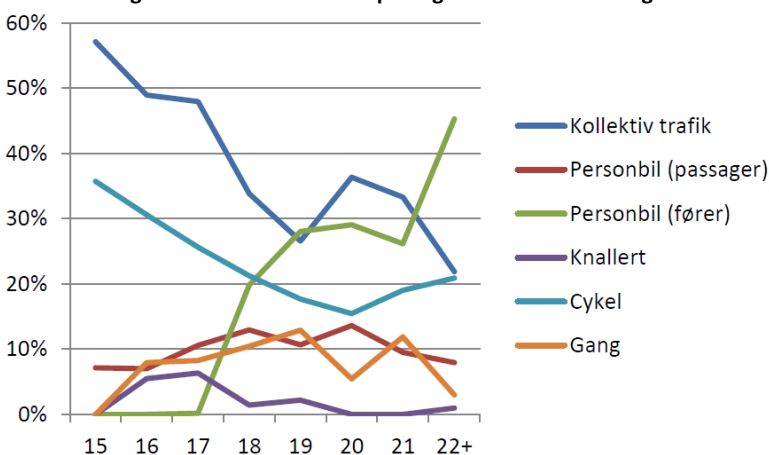

Andele af elever, der benytter sig af forskellige transportmidler. "Personbil" dækker over såvel bilkørsel som fører og passager.

Kilde: Udtræk fra Transportvaneundersøgelsen 2006-2009

Den kollektive trafiks samt cyklens andel af transporten til ungdomsuddannelser er faldende med elevernes alder. Knallerten benyttes særligt i 16-17-års-alderen, og så sker der et stort spring til fordel for bilen, når de unge bliver 18, og bilens andel af transporten stiger derefter.

Sammenhæng mellem alder af elever på ungdomsuddannelser og hovedtransportmiddel

Andel af elever i forskellige aldersklasser, der benytter sig af forskellige transportmidler.

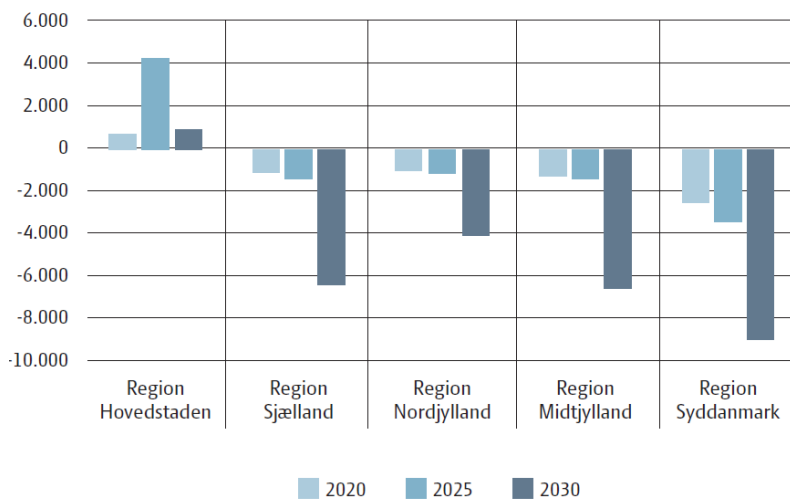
Kilde: Udtræk fra Transportvaneundersøgelsen 2006-2009

¹ Kilde: Transportafstand og uddannelsesmønstre, Uffe Nielsen, Danske Regioner, 2011

4. Demografisk udvikling²

Danske Regioner har på baggrund af tal fra Danmarks Statistik gennemgået udviklingen i antallet af unge mellem 16 og 19 år frem mod 2030 på nationalt, regionalt og kommunalt plan. I de kommende år vil der være færre unge i Danmark i aldersgruppen 16-19 år. Tallene viser, at den demografiske udvikling vil ramme nogle dele af landet særligt hårdt. Frem mod 2030 vil Region Hovedstaden som den eneste region opleve, at der kommer flere unge til. De andre fire regioner står til at få væsentligt færre unge i en nær fremtid.

Befolkningsfremskrivning i antal 16 – 19 årige fordelt på regioner

Kilde: Danske Regioner på baggrund af Danmarks Statistik

For de få årgange, der kan fremskrives til senere end 2030, kan der ses en begyndende stigning i antal 16 – 19 årige.

² Kilde: Fremtidens ungdomsuddannelser – Færre unge og øget konkurrence, Danske Regioner, 2017

Kilder

Analysenotat – Sammenhæng mellem gennemførslen af erhvervsuddannelser og elevernes afstand til deres erhvervsskole, Morten Christensen, Danske Regioner, 2015

<http://www.regioner.dk/media/1318/erhvervsskoleelevers-afstand-til-skole-og-deres-fracald-analyse.pdf>

Fremtidens ungdomsuddannelser – Færre unge og øget konkurrence, Danske Regioner, 2017

<http://www.regioner.dk/media/5478/ungdomsuddannelsesudspil-danske-regioner.pdf>

Transportafstand og uddannelsesmønstre, Uffe Nielsen, Danske Regioner, 2011

http://www.trafikdage.dk/papers_2011/47_UffeNielsen.pdf